

CALITATEA VIEȚII IMIGRANȚILOR ÎN ROMÂNIA

DORU BUZDUCEA

În Convenția Națiunilor Unite cu Privire la Drepturile Copilului, la care România este semnatară, în articolul 22, se precizează: "Statele părți vor lua măsurile corespunzătoare pentru a asigura ca un copil care caută să obțină statutul de refugiat sau care este considerat refugiat în virtutatea regulilor și procedurilor de drept internațional sau național aplicabile, fie că este singur sau este însoțit de mamă și tată sau de orice altă persoană, să beneficieze de protecție și asistență umanitară corespunzătoare pentru a-i permite să se bucure de drepturile pe care i le recunosc prezenta Convenție și celelalte instrumente internaționale care se referă la drepturile omului sau cu caracter umanitar la care statele respective sunt părți".

După 1989, România a început să se confrunte din ce în ce mai mult cu fenomenul imigrației, fenomen ce constituie una dintre cele mai importante probleme puse în fața comunității internaționale, în urma încheierii războiului rece. Conform legislației internaționale în domeniu, un refugiat este o persoană care "în urma unor evenimente și a unor motive bine întemeiate pentru a fi persecutată, se află în afara țării a cărei cetățenie o are...". Numărul relativ mare de imigranți ce au intrat în țara noastră provin în special din anumite țări afro-asiatice subdezvoltate, aflați în drum spre statele dezvoltate din vestul și nordul Europei.

Tabelul 1

Topul celor 10 țări de origine din care provin cei mai mulți imigranți care solicită azil în România

Țara de origine	Numărul cererilor
Bangladesh	801
Irak	463
Somalia	436
Albania	329
Sri-Lanka	283
Pakistan	282
Iran	259
India	132
Afganistan	49
Sudan	41

Sursa: Ministerul de Interne; Înaltul Comisariat ONU pentru Refugiați
Data: iulie 1996.

Cauzele imigrației se regăsesc în apariția naționalismului exacerbat, fragmentarea unor state pe criterii etnice și religioase, conflicte intercomunitare sau armate, persecuții individuale, sărăcie. Politica dusă de statul român în această privință este de a stopa fenomenele migrației ilegale, precum și de a facilita reîntoarcerea în țările de origine a imigranților care nu îndeplinesc condițiile acordării statutului de refugiat sau de a rămâne pe teritoriul României.

1. Grupuri populaționale de imigranți

Poziția geopolitică a României o transformă într-un "tampon" care absoarbe populație din Africa și Asia. Începând cu anul 1990, România s-a confruntat cu următoarele fluxuri mai numeroase de solicitanți de azil:

- În primăvara anului 1991 un grup de 315 cetățeni somalezi care se aflau pe teritoriul țării noastre au cerut protecție statului nostru, invocând evenimentele care s-au declanșat în Somalia la sfârșitul anului 1990. Inițial, autoritățile române au acordat acestora protecție și asistența de urgență necesară, ulterior recunoscându-le statutul de refugiați temporar pe considerente umanitare. Acest flux de cetățeni somalezi care, în mare parte veneau de la Moscova, a pus autoritățile române în fața unei situații inedite, deoarece la acea dată țara noastră nu aderase încă la Convenția de la Geneva din 1951 și nu avea structurile în domeniu create. În prezent, la Comitetul Român pentru Probleme de Migrări se află înregistrați 321 de cetățeni somalezi cu statut de refugiați temporari pe considerente umanitare.

- Al doilea mare flux de solicitanți de azil l-a constituit grupul de 327 de cetățeni albanezi care, în vara anului 1991, s-au adresat Guvernului României, cerând protecția Statului Român.

Aceștia au primit asistență temporară până în toamna anului 1992, când, în urma respingerii cererilor lor, ca urmare a schimbărilor democratice intervenite în Albania, au fost repatriați voluntar, eșalonat, cu sprijinul Organizației Internaționale pentru Migrații.

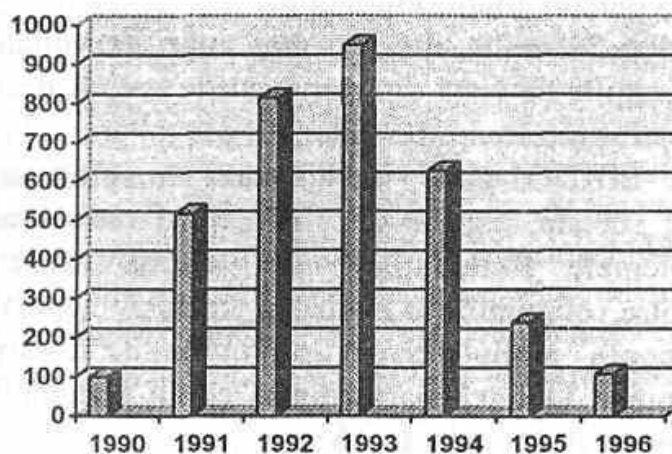
- Cel de-al treilea mare val de solicitanți ai statutului de refugiați îl constituie cetățenii irakieni de origine kurdă, în special cei care au părăsit țara lor în urma războiului din Golf și a represaliilor declanșate împotriva opozanților regimului lui Saddam Hussein și împotriva kurzilor. În prezent, în evidențele organismelor de specialitate se află 108 cetățeni irakieni cărora li s-a acordat statutul de refugiat.

- Deși este situată în vecinătatea fostei Iugoslavi, România nu s-a confruntat cu un flux numeros de persoane deplasate din cauza conflictelor armate din această zonă, astfel că numai un număr de 38 de cetățeni din fosta Iugoslavie au beneficiat de protecție și asistență temporară din partea Guvernului României.

Conform datelor furnizate de către instituțiile abilitate în domeniu, din 1990 și până în iulie 1996, în România au cerut azil un număr de 3.359 persoane, iar de la aderarea României la “Convenția de la Geneva din 1951” și “Protocolul adițional din 1967” până la 20 iunie 1996 au fost luate în evidență 3.211 cereri de azil, fiind recunoscut statutul de refugiat la 481 de solicitanți, ceea ce reprezintă un procentaj de 13,7%, apropiat de cel al țărilor U.E. (Sursa: *Comitetul Român pentru Probleme de Migrări*, vezi anexa).

Graficul nr.1

Dinamica fenomenului imigrației în România
în perioada 1990 – iulie 1996

Sursa: *Comitetul Român pentru Probleme de Emigrări*,
Înaltul Comisariat ONU pentru Refugiați.

2. Condiții de locuit și calitatea vieții

Campusurile sociale pentru refugiați, de cele mai multe ori reprezentând adevărate ghetouri stigmatizante, generatoare de discriminare, ascund condiții de viață dramatice: nutriție precară, locuințe insalubre, număr mare de persoane locuind într-o singură cameră, probleme medicale serioase, violență fizică și sexuală etc. În România există o singură tabără de refugiați (*Tudor Gociu*), iar numărul persoanelor din campus este de aproximativ 200 (50 de copii); restul imigranților locuiesc în oraș. Dacă persoanele adulte “pot face față” cu mare greutate acestor condiții de viață, nu același lucru se poate afirma și despre copiii refugiaților a căror personalitate se află în formare. Aspectele psihosociale și culturale asigură copiilor indentitate și continuitate. Prin procesul de învățare socială (valori, tradiții, credințe), copiii învață cum să conviețuiască în propria familie, comunitate și societate. Fiecare societate are anumite caracteristici reflectate în credințele socio-religioase și în modalitățile de

interpretare și explicare a lumii din care face parte. Problemele de adaptare și integrare a refugiaților sunt amplificate de schimbările rapide și de mutațiile socio-politice și culturale ale secolului al XX-lea (șomaj, extinderea bolilor cronice, probleme ecologice etc.). Așadar cultura nu este statică, ci într-o continuă dezvoltare și adaptare la schimbări. Marginalizarea, izolarea și insecuritatea psiho-socială afectează dezvoltarea fizică, intelectuală și socio-culturală. Nu de puține ori stressul parental are ca efecte abuzul asupra copiilor, abandonul și alte forme de dezorganizare familială. Malnutriția, bolile sărăciei și anxietatea traumatizează esența personalității umane. Serviciile de consiliere psihologică, activitatea de stimulare și încurajare a participării comunitare, promovarea participării școlare și participarea activă la anumite proiecte comunitare facilitează și asigură atât procesul de integrare socială, cât și dezvoltarea normală a personalității refugiaților.

În România, ca și în multe alte țări mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, condițiile de viață din campusurile sociale destinate familiilor de refugiați sunt necorespunzătoare nevoilor de dezvoltare optimă. Organizația non-guvernamentală SIRDO pune în aplicare un program de asistență (materială, medicală, socială, legislativă) finanțat de către Înaltul Comisariat ONU pentru Problemele Refugiaților. De această asistență beneficiază aproximativ 90% dintre refugiații din România (inclusiv copiii). De asemenea, organizația "Salvați copiii" a implementat un program de școlarizare a 11 copii de refugiați din campus. O mică parte dintre copiii refugiaților învață la o singură școală din București (Școala nr. 165).

3. Repere legislative

În ciuda condițiilor de viață aflate sub nivelul acceptabilității și al normalității, legislația României se înscrie în concepția modernă cu privire la statutul refugiaților. Constituția României prevede în art.18 că "cetățenii străini și apatrizi care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și averilor, garantată de Constituție și alte legi. Dreptul la azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și convențiilor internaționale la care România este parte". La 4 iulie 1991 Parlamentul României a ratificat legea cu privire la aderarea României la Convenția de la Geneva (1951), precum și la Protocolul adițional încheiat la New York (1967) privind statutul refugiaților (Legea nr.46/1991).

Parlamentul a adoptat Legea nr.15/1996 privind statutul și regimul refugiaților în România, iar prin Hotărârea Guvernului nr.417/1991(58/1992) a luat ființă Comitetul Român pentru Probleme de Migrări – organ guvernamental – format din reprezentanți la nivel de secretari și subsecretari de stat din partea M.M.P.S., M.I., M.A.E., M.J., M.S., D.A.P.L., activitatea acestuia fiind coordonată de Ministerul de Interne. *Comisia Guvernamentală pentru*

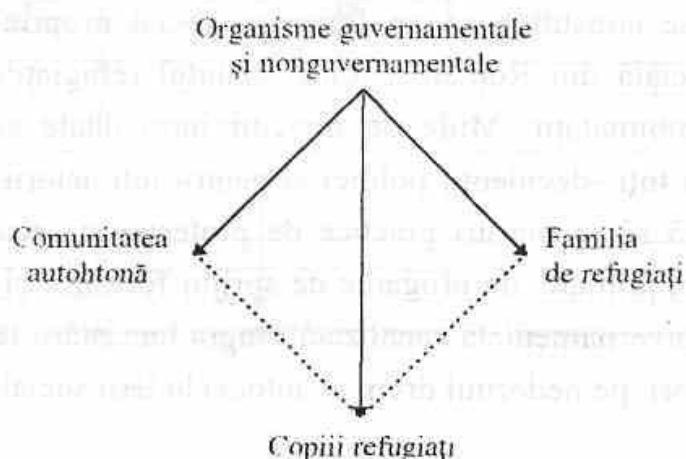
Soluționarea Cererilor de Azil a fost înființată prin Legea nr.15/1996, și este formată din reprezentanți ai M.I., M.A.E. și M.M.P.S.. Pe baza concluziilor desprinse din activitatea de mai sus, Comisia admite sau respinge, după caz, cererile pentru acordarea statutului de refugiat. *Oficiul pentru Refugiați* a fost creat prin Legea nr.15/1996 și asigură lucrările de evidență și secretariat ale Comisiei Guvernamentale pentru Soluționarea Cererilor de Azil și realizează măsurile de implementare a reglementărilor referitoare la protecția și asistența refugiaților.

4. Soluții în rezolvarea problemelor imigranților

Pentru cei mai mulți dintre imigranții din România, incertitudinea statutului prezintă în general două alternative de soluționare:

- repatriere voluntară pentru cei care nu îndeplinesc condițiile acordării statutului de refugiat;
- integrare comunitară pentru refugiații pe considerente politice și care sunt în curs de obținere a statutului de refugiat.

Imigranții din România se confruntă cu un ansamblu de probleme, începând chiar cu procedura prelungită și laborioasă de obținere a statutului de refugiat. Acestei insecurități sociale i se mai adaugă neintegrarea socio-profesională, șomajul, neintegrarea școlară pentru copiii refugiaților, lipsa posibilităților de subzistență. Procesul de integrare socio-culturală este vital pentru copiii refugiaților. Acesta se desfășoară până în momentul în care copilul refugiat "nu mai este refugiat". Influența tranziției asupra procesului de integrare precum și ignorarea acestei probleme de către societate și forurile de decizie din țară ar putea transforma acești copii în "copii ai străzii". Societatea civilă trebuie informată în legătură cu specificul acestei categorii de persoane întrucât ignoranța poate genera unele fenomene de naționalism și xenofobie. Cea mai bună cale de a ajuta această categorie de copii este de a ajuta familiile de origine, iar cea mai bună metodă de a ajuta aceste familii este de a ajuta comunitatea în care aceștia încearcă să se integreze.

Strategia de integrare socială ar putea să însumeze următoarele componente:

- *Disponibilitate.*
- Pentru implementarea procedurilor prevăzute în *Legea privind statutul și regimul refugiaților* sunt necesare fonduri financiare, cifrate de către M.I. la circa 18 milioane de dolari pentru crearea a cel puțin 3 centre de primire, triere și cazare a persoanelor solicitante a statutului de refugiat. Disponibilitatea trebuie înțeleasă și prin puterea de dezvoltare economică a țării, prin calitatea vieții populației autohtone, prin gradul de dezvoltare comunitară. Acțiunile depuse de către factorii de decizie ar trebui să vizeze în primul rând simplificarea procedurilor de obținere a statutului de refugiat, îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor care locuiesc în tabăra de refugiați și reglementarea mai riguroasă a participării școlare a minorilor. Un prim pas în această direcție ar putea consta în includerea imigranților care au obținut dreptul la azil în prevederile Legii 67/1995 privind acordarea ajutorului social.

- Încurajarea și susținerea de către autoritățile locale a programelor de sprijin și suport (material, medical, legislativ) din partea organizațiilor nonguvernamentale care, prin statut și organizare, sunt mult mai disponibile și flexibile în intervențiile punctuale care trebuie acordate refugiaților. Problema refugiaților trebuie tratată cu maximă responsabilitate întrucât consecințele nesoluționării ei pot afecta nu numai populațiile de imigranți dar și comunitatea autohtonă.

Actualmente, condițiile de viață din campusul social destinat familiilor de refugiați sunt necorespunzătoare nevoilor de dezvoltare optimă.

Deși nu se constituie ca un fenomen social propriu-zis pentru actuala configurație socială din România, totuși statutul refugiaților din țara noastră trebuie mult îmbunătățit. Miile de tragedii individuale constituie un motiv suficient pentru toți decidenții politici și pentru toți actorii sociali investiți cu putere executivă să ia măsuri practice de protecție și securitate socială. Este nevoie de disponibilitate, de programe de sprijin focalizat și nu în ultimul rând de o strategie guvernamentală canalizată asupra bunăstării refugiatului, aflat de cele mai multe ori pe nedoritul drum al autoexcluderii sociale.

Anexă:

Situația pe țări de origine a solicitanților de azil în România,
în perioada 1990-1996

Țara de origine	Număr cereri	Cereri admise	Cereri respinse	Cereri retrase	Cereri pe lista de așteptare
Afghanistan	49	17	16	7	9
Albania	329		327	2	0
Algeria	6		2		4
Angola	18		11	4	3
Armenia	13		7	6	0
Bangladesh	801		243	37	521
Bosnia	7		6	1	0
Burundi	1				1
Camerun	15		2		13
Congo	1		1		0
Croația	8		8		0
Cuba	2	1		1	0
Ethiopia	1	1			0
Franța	1		1		0
Gabon	1		1		0
Gambia	2				2
Ghana	1				1
Guineea	2				2
Iran	259	45	118	16	80
Irak	463	103	181	36	143
India	132		26	9	97
Israel	2		2		0
Iordania	2		1		0
Kuweit	2			1	2
Liban	1				1
Liberia	20		10		10
Macedonia	2		2		0
Madagascar	2		1		1
Mali	1				1
Mauritania	2		2		0
Nigeria	10		3		7
Pakistan	282			38	140
Palestina	8	3	4		1
Rusia	3				3
Rwanda	18	4	5		9
Senegal	15		11		4
Sierra Leone	9		4		5
Somalia	436	322	13	19	82
Sri Lanka	283		48	25	210
Sudan	41	1	19	17	4
Siria	6	2	4		0
Tunisia	1				1
Turcia	56	1	32	2	21
Ucraina	1		1		0
Federația Iugoslavă	29			3	26
Zair	14	3	4	2	5
Apatrizi	1				1
TOTAL	3359	503	1220	226	1410

Sursa: Ministerul de Interne, Inaltul Comisariat ONU pentru Refugiați
Data: iulie 1996

BIBLIOGRAFIE

- UNHCR, *Refugee Children - guidelines on Protection and Care*, Geneva, 1994.
UNHCR, UNICEF, *Evacuation of Children from Conflict Areas*, Geneva, 1992.